

stede op 16 april 1838 op zijn moeder pleegde. Men kent ook uit Hazewinkel en Van der Pot, *Vier Eeuwen Rotterdam* (1942), het navrante verslag uit Uffenbach's dagboek (1710/11) over de Westfaalse 'marktschreuer', die zou onthoofd worden. De stad liep er om uit en Uffenbach zat bij een relatie, die vlakbij het stadhuis woonde, balcon. Maar toen de sententie werd gelezen, verzette de ongelukkige zich – waarop hij ijlings werd opgeknoopt. Direct daarop werden blaadjes onder het publiek verkocht met de kreet: 'Hier heb ye de latste woord van den onthoofden vor ein Ortyen'. Men moet haast wel denken, dat zulke gewiekste zakenlieden – de een zijn dood was hier met recht de ander zijn brood! – zich de kans op een lied en eventueel ook een schilderstuk niet kunnen hebben laten ontgaan. Het gilde heeft met het verdwijnen van de kermis terrein verloren. De straatzangers hebben wij nog wel gehoord. De televisie is de erfgenaam – en niet alleen in *Farce Majeure*. Hoevelen kopen trouwens nog de Enkhuizer Almanak? Maar dan wel in de erkende boekhandel! Toen ik mijn vrouw voorlas uit het boekje van dr. Kossmann: 'Den roep "almanak" hoort men, althans te Rotterdam, ook nu nog wel' en haar vroeg of ze zich die herinnerde, lachte ze en riep direct, de laatste lettergreep met wat krakend geluid in tweeën delend: 'almanààk'. En ze vertelde me van die kleine man met zijn linnen zak met boekjes op zijn rug, die de straat door schuifelde. En hoe zij, als klein kind achter het raam, hem nakeek en wist dat de herfst weer in het land was. Wat mist een flat al geurs!

Terug naar het schilderijtje. Er is nl. een tekst, die zich met hetzelfde onderwerp bezig houdt: een stuk uit een recensie die C. van Nievelt (J. van den Oude; over hem zie men de bijdrage van dr. W. van Ravesteyn in het *Rotterdams Jaarboekje* 1958) in januari 1900 gaf van Cyriel Buysse's *Te Lande* (in: *Literarische Interludiën*, Leiden 1901, 96 vv.).

'Bejaarde Rotterdammers herinneren zich ongetwijfeld, mèt mij, nog wel eene Rotterdamsche marktfiguur uit lang vervlogen dagen. Daar stond eertijds, links van den bronzen Erasmus, de vermaarde "lange Jan" met zijne galerij van moordtoneelen, afge-maald in zestien of twintig vierkante vakjes op een lap linnen, die zich als een marszeil bolde in den wind. Lange Jan had een zeer rooden neus en een paar vervaarlijk groote, vet gebalsemde 'spuuglokken'. Hij had ook eene vrouw, een zoon en eene dochter; en met